

Vergaderjaar 2012–2013

33 400 V

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) en van de begrotingsstaat van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (XVII) voor het jaar 2013

Nr. 138

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 7 juni 2013

Graag bied ik u hierbij de reactie aan op het verzoek van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken van 5 juni 2013 om een brief inzake de huidige situatie in Turkije.

Op vrijdag 31 mei leidde een vreedzame demonstratie tegen het kappen van bomen in het bij het Taksimplein gelegen Gezipark als gevolg van hard politieoptreden tot onlusten in Istanbul. De onlusten sloegen over naar andere steden, mede als gevolg van het feit dat de demonstranten de uitlatingen en houding van premier Erdoğan als confronterend ervoeren. In het weekend van 1 en 2 juni gaf de premier echter ook aan dat er een onderzoek naar overmatig politiegeweld ingesteld zou worden. Zaterdagmiddag werd de politie van het Taksimplein teruggetrokken, waarna de situatie op het plein vreedzaam is gebleven.

Op het moment van schrijven gaan de protesten door, waarbij op sommige plaatsen nog sprake is van politieoptreden. Op 5 juni zijn verder, onder meer in Istanbul, een vakbondsstaking en -demonstraties gestart. Onder de demonstranten zijn tot nu toe drie doden en enkele duizenden gewonden te betreuren. Volgens de laatste berichten zijn 1.750 mensen gearresteerd. Er worden momenteel nog 120 arrestanten vastgehouden.

President Gül heeft opgeroepen tot kalmte en verklaard dat democratie meer is dan alleen verkiezingen. Vicepremier Arinç heeft intussen ook excuses voor het excessieve politiegeweld aangeboden en met een afvaardiging van de demonstranten gesproken. Premier Erdoğan heeft bij zijn terugkeer in Turkije op 7 juni opgeroepen tot een onmiddellijk einde aan de demonstraties.

Turkse media deden in het weekend van 1 en 2 juni nauwelijks verslag van de gebeurtenissen. Mede onder druk van sociale media is de verslaglegging in de Turkse media daarna sterk toegenomen.

Wat betreft een reactie in EU-verband wijs ik op de verklaring van Hoge Vertegenwoordiger van de EU, Ashton, van 2 juni, waarin zij onder andere haar grote zorg heeft uitgesproken over het geweld in Istanbul en andere steden in Turkije, en waarin zij het gebruik van excessief geweld door politiemensen betreurt. Het kabinet heeft deze verklaring ondersteund en het excessieve gebruik van geweld door de politie veroordeeld. Demonstraties horen bij een democratie, evenals vrijheid van meningsuiting en mediavrijheid. Op dit vlak heeft Turkije nog een hele weg af te leggen. Het kabinet hoopt dat de rust snel weerkeert, en steunt de oproep van VS-Secretary of State Kerry en van de Verenigde Naties om vreedzame demonstraties toe te staan. Ook de EU-commissaris voor uitbreiding, Füle, zal deze boodschap afgeven tijdens zijn bezoek aan Istanbul op 6 en 7 juni. Commissaris Füle heeft op 6 juni gesproken met demonstranten en NGO's in Istanbul en getweet dat hij gesproken heeft over de zorgen en eisen van Turkse NGO's inclusief de Taksim-activisten, om hun stem te laten horen. Democratie, aldus Füle, betekent luisteren naar alle delen van de maatschappij.

De Turkse autoriteiten zijn vanzelfsprekend bekend met de internationale reacties, waaronder de Nederlandse.

Nederland heeft naar aanleiding van deze ontwikkelingen het reisadvies voor Turkije aangepast en raadt reizigers naar de (grote) steden in Turkije aan waakzaamheid te betrachten, grote menigten en demonstraties te mijden en de lokale berichtgeving te volgen.

De minister van Buitenlandse Zaken,
F.C.G.M. Timmermans